

AJÁNLÁSOK

A TANÁCS (EU) 2022/2415 AJÁNLÁSA

(2022. december 2.)

a tudás hasznosítására vonatkozó vezérelekről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 182. cikke (5) bekezdésére és 292. cikke első és második mondatára,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) A Bizottság 2008. április 10-én elfogadta a szellemi tulajdon kezeléséről a tudásátadás során, valamint az egyetemeknek és más állami kutatószervezeteknek szóló gyakorlati útmutatóról szóló 2008/416/EK ajánlását ⁽¹⁾. A Tanács a 2008. május 30-i állásfoglalásában ⁽²⁾ üdvözölte és támogatta az említett ajánlást és a gyakorlati útmutatót. Az említett ajánlás és a gyakorlati útmutató együtt számos, közpénzből finanszírozott, tudást előállító szereplőnek adott lendületet. Egyes tagállamok stratégiai beruházásokat végeztek a tudástranszfer-infrastruktúrákba és -szolgáltatásokba, például technológiatranszfer-irodákat és más közvetítőket irányulóan, mások pedig szellemi tulajdon-specifikus politikákat hajtottak végre. Az Innovatív Unió (2010) keretében további, az uniós szintű tudásátadást előmozdító tevékenységeket dolgoztak ki.
- (2) A Tanács „A tudásáramlás felgyorsítása az Európai Unióban” című, 2018. május 29-i következtetései szerint az Uniónak teljes mértékben ki kell aknáznia az általa előállított releváns tudományos és technológiai ismereteket, és a kutatási és innovációs (K+I) beruházások hatásának maximalizálása érdekében hatékonyabbá kell tenni a K+I-projektek eredményeinek a társadalom és az ipar részére történő átadását. A Tanács arra is felkérte a tagállamokat, hogy tegyenek fokozottabb erőfeszítéseket a tudástranszferhez kötődő legjobb gyakorlatok megvizsgálása és megosztása érdekében, és felszólította a Bizottságot, hogy dolgozzon ki és hajtsa végre a K+I-projektek eredményeinek terjesztését és felhasználását célzó stratégiát az eredmények elérhetőségének és hasznosításának további növelése és potenciális elterjedésük felgyorsítása érdekében.
- (3) A Bizottság az „Új európai iparstratégia” című, 2020. március 10-i közleményében és annak 2021. évi aktualizált változatában hangsúlyozta a szellemi tulajdon kezelésének fontosságát, különös tekintettel a kutatóközösség szellemi tulajdonnal kapcsolatos ismereteinek fokozására, és bejelentett egy szabványosítási stratégiát az uniós érdekek határozottabb érvényesítésének elősegítése érdekében. A szellemi tulajdonra vonatkozó, 2020. november 25-i uniós cselekvési tervben ⁽³⁾ megfogalmazott, az Unió helyreállítását és rezilienciáját támogató fő prioritások között szerepel a szellemi tulajdon hatékony használatának és hasznosításának előmozdítása, valamint válság idején a szellemi tulajdon-jogokkal védett eszközökhöz való hozzáférés és az eszközök megosztásának megkönnyítése.

⁽¹⁾ A Bizottság 2008/416/EK ajánlása (2008. április 10.) a szellemi tulajdon kezeléséről a tudásátadás során, valamint az egyetemeknek és más állami kutatószervezeteknek szóló gyakorlati útmutatóról (HL L 146., 2008.6.5., 19. o.).

⁽²⁾ A Tanács állásfoglalása a szellemi tulajdonjogoknak a tudásátadással kapcsolatos tevékenységek során történő kezeléséről, valamint az egyetemeknek és egyéb állami kutatói szervezeteknek szóló eljárási szabályzatról.

⁽³⁾ Az EU innovációs lehetőségeinek maximális kiaknázása. A szellemi tulajdonra vonatkozó cselekvési terv az EU helyreállításának és rezilienciájának támogatása érdekében.

- (4) Az Unió szabványosítási stratégiája rámutat, hogy fokozni kell a kutatók és innovátorok szabványosítással kapcsolatos stratégiai tudatosságát, továbbá – a releváns szakértelem és készségek fejlesztésének egyik módjaként – a K+I-közösséget már a korai szakaszban be kell vonni a szabványok kidolgozásába. A stratégia azt is tartalmazza, hogy a Bizottságnak ki kell dolgoznia a kutatók számára a szabványosításra vonatkozó gyakorlati útmutatót a szabványosítás és a K+I közötti kapcsolat megerősítése érdekében.
- (5) A Tanács „Az új Európai Kutatási Térség” című, 2020. december 1-i következtetéseiben elismerte, hogy további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az Unió szellemi és tudományos tőkéje a társadalmi igényeket kiszolgáló új termékek és szolgáltatások formájában hasznosuljon. A Tanács üdvözölte, hogy a Bizottság kezdeményezte a 2008/416/EK ajánlásnak az új európai iparstratégiával összhangban történő felülvizsgálatát.
- (6) A Tanács „Az Európai Kutatási Térség elmélyítése: vonzó és fenntartható életpályák és munkafeltételek biztosítása a kutatók számára és a képzett munkaerő cirkulációjának megvalósítása” című, 2021. május 28-i következtetéseiben hangsúlyozta, hogy fontos támogatni a nemzeti kutatási rendszerek reformját a kutatói életpályák vonzerejének biztosítása és a javadalmazási szintekben tapasztalható eltérések kezelése, valamint a jutalmazási és értékelési rendszerek javítása érdekében.
- (7) „Az európai kutatási és innovációs paktum” című (EU) 2021/2122 tanácsi ajánlás⁽⁴⁾ a tudás hasznosítását az Európai Kutatási Térséget (a továbbiakban: EKT) támogató közös tevékenységek egyik prioritást jelentő területeként határozza meg. A paktum elismeri továbbá, hogy az értéktéremtés, valamint a társadalmi és gazdasági hatások az Unión belüli kutatás és innováció közös értékeinek és elveinek részét képezik, amelyeket a tagállamoknak figyelembe kell venniük K+I-rendszereik fejlesztése során.
- (8) „Az Európai Kutatási Térség jövőbeli irányítása” című, 2021. november 26-i tanácsi következtetések mellékletét képező, a 2022–2024-re vonatkozó EKT szakpolitikai program magában foglal egy olyan tevékenységet, amelynek célja „a tudás jobb hasznosítására vonatkozó uniós iránymutatások továbbfejlesztése”. E tevékenység első eredménye „a tudás hasznosítására vonatkozó vezérelvek kidolgozása és jóváhagyása” lesz. E tevékenység további tervezett lépésé pedig a szellemi tulajdon intelligens használatára vonatkozó gyakorlati útmutató kidolgozása és a szabványosításra vonatkozó gyakorlati útmutató kidolgozása a kutatók számára annak érdekében, hogy azok részletesebb iránymutatást nyújtsanak arra vonatkozóan, hogy milyen módon lehet a tudáshasznosítás bizonyos szempontjait a gyakorlatba átültetni.
- (9) A nyílt tudomány – amelyet az (EU) 2021/695 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ a tudományos folyamatnak a nyitott együttműködésen, eszközökön és a tudás terjesztésén alapuló megközelítéseként határoz meg – az uniós K+I-keretprogramok keretében végzett tevékenységek megszokott módszere, és azt az (EU) 2021/2122 ajánlás az együttes fellépés céljára javasolt további kiemelt területként határozza meg. Az (EU) 2018/790 bizottsági ajánlás⁽⁶⁾ arra ösztönzi a tagállamokat, hogy határozzanak meg és hajtsanak végre nemzeti szakpolitikákat a tudományos publikációk terjesztésére és az azokhoz való nyílt hozzáférésre, valamint a kutatási adatok kezelésére vonatkozóan, különösen az európai nyílt tudományosadat-felhő révén. A nyílt tudománnyal foglalkozó szakpolitikai platform⁽⁷⁾ zárójelentése szerint a szellemi tulajdon értékének jobb megértését és a szellemi tulajdon-javak kezelését a közös innovációs kutatási rendszerek részének kell tekinteni. „A kutatás értékelése és a nyílt tudomány megvalósítása” című, 2022. június 10-i következtetéseiben a Tanács azt javasolja, hogy az európai kutatásértékelési rendszerek fejlesztésekor figyelembe kell venni a tudás hasznosítását is.
- (10) Az „Európai adatstratégia” című, 2020. február 19-i közleményében a Bizottság arra ösztönzi az állami szektort és a vállalkozásokat, hogy ragadják meg az adatok által kínált lehetőséget a társadalmi és gazdasági előnyök érdekében, továbbá úgy véli, hogy az adatokban rejlő potenciált fel kell használni az egyének szükségleteinek kielégítésére, és ezáltal értéktéremtésre a társadalom és a gazdaság számára. Az adatvezérelt innováció óriási előnyökkel járhat a polgárok számára, például a még inkább személyre szabott orvoslás, az újfajta mobilitás, valamint az európai zöld megállapodáshoz való hozzájárulása révén.

⁽⁴⁾ A Tanács (EU) 2021/2122 ajánlása (2021. november 26.) az európai kutatási és innovációs paktumról (HL L 431., 2021.12.2., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/695 rendelete (2021. április 28.) a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról, valamint részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, továbbá az 1290/2013/EU és az 1291/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 170., 2021.5.12., 1. o.).

⁽⁶⁾ A Bizottság (EU) 2018/790 ajánlása (2018. április 25.) a tudományos információkhoz való hozzáférésről és azok megőrzéséről (HL L 134., 2018.5.31., 12. o.).

⁽⁷⁾ Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, Mendez, E., Progress on open science: towards a shared research knowledge system: final report of the open science policy platform (A nyílt tudomány terén elért eredmények: a közös kutatásismereti rendszer felé: a nyílt tudománnyal foglalkozó szakpolitikai platform zárójelentése) Lawrence, R. (szerk.), Kiadóhivatal, 2020.

- (11) „A jogalkotás minőségének javítása: közös erővel a jobb jogszabályokért” című, 2021. április 29-i közleményében a Bizottság hangsúlyozza, hogy a minőségi jogalkotás egyik sarokköve a tudományos bizonyíték, amely elengedhetetlen a probléma pontos leírásához, az ok-okozati összefüggések valódi megértéséhez és ezáltal a beavatkozási logikához, valamint a hatás értékeléséhez. A magas színvonalú kutatás időigényes tevékenység, ezért ahhoz, hogy biztosítani lehessen a kutatási bizonyítékokat, amikor szükség van rájuk, gondoskodni kell az igényelt bizonyítékok jobb előrejelzéséről és koordinálásáról. Ez a kutatóközösség jobb mozgósítását és a szabályozási folyamatba történő bevonását is jelenti.
- (12) A transzverzális készségek – például a vállalkozói szellem, a kreativitás, a kritikus gondolkodás és a polgári szerepvállalás – előmozdítása szerepel „az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról” szóló, az „Európai egyetemi stratégia” című, valamint „A fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési program” című bizottsági közleményekben megfogalmazott célkitűzések között. Az európai oktatási térség (a továbbiakban: EOT) stratégiai kerete előmozdítja a tagállamok és a leginkább érintett felek közötti együttműködést és az egymástól való tanulást, például munkacsoportok formájában.
- (13) A K+I ökoszisztéma gyökeresen megváltozott az elsősorban az állami kutatószervezeteknek címzett 2008/416/EK ajánlás⁽⁸⁾ óta. Ezért az ajánlás aktualizálására van szükség, hogy a dinamikus K+I ökoszisztémában a különböző típusú szereplők által létrehozott valamennyi tudáskereső értékének maximalizálására összpontosítson. Foglalkozni kell az olyan új kihívásokkal és fejleményekkel, mint az egyre összetettebb tudásértékláncok, a kialakulóban lévő technológiák által teremtett új piaci lehetőségek, az ipar és a tudományos világ, valamint a közsféra és a tudományos világ közötti együttműködés új formái, a polgárok bevonása, külföldi beavatkozás a K+I területén, valamint a nemzetközi K+I-együttműködés keretében a szellemi javak kezelése terén érvényesítendő kölcsönösség.
- (14) A tudáshasznosítási csatornák és eszközök⁽⁹⁾ sokféleségét fel kell használni – többek között a szociális, környezetvédelmi és gazdasági szakpolitikák közötti összefüggések vizsgálata révén – a fenntarthatóság, a társadalmi kihívások és az egyéb szakpolitikai prioritások kezelése, valamint a multidiszciplináris együttműködések ösztönzése érdekében, nemcsak a tudásátadás hagyományos technológiai területein, hanem olyan területeken is, mint a társadalomtudományok, a bölcsészettudományok és a művészetek.
- (15) A tudás hasznosítására vonatkozó vezérelvek céljává kell kitűzni a közös álláspont kialakítását a tudás hasznosításának az Unióban történő javítását célzó intézkedésekkel és szakpolitikai kezdeményezésekkel kapcsolatban, különösen az alábbiak révén: a) a szereplők és tevékenységek körének kiterjesztése a 2008/416/EK ajánláshoz képest; b) a teljes K+I-ökoszisztémára és annak összefüggéseire, a szereplők közös alkotására és a társadalmi értékteremtésre való összpontosítás; c) a hatály kiterjesztése a szellemi javak kezelésére, továbbá a vállalkozói kultúra, gyakorlatok és készségek fejlesztése jelentőségének hangsúlyozása; továbbá d) a K+I hatásának növelése iránti új igények hangsúlyozása, például az új és tartós szakpolitikai kihívások kezelése, a polgárok szerepvállalásának fokozása és a bevált gyakorlatok megosztása a K+I különböző szereplői között.
- (16) A tudás hasznosítására vonatkozó vezérelvekben szereplő legfontosabb fogalmak meghatározása a következő:

„A tudás hasznosítása” az a folyamat, amelynek során a tudásból társadalmi és gazdasági érték jön létre a különböző területek és ágazatok összekapcsolásával, valamint az adatoknak, a know-how-nak és a kutatási eredményeknek a társadalom javát szolgáló, fenntartható termékek, szolgáltatások, megoldások és tudásalapú szakpolitikák alakításával. A tudás hasznosítására való összpontosítás érdekében ki kell terjeszteni a 2008/416/EK ajánlás hatályát oly módon, hogy az a teljes K+I-ökoszisztémát és annak egyre szélesebb körű szereplőit is magában foglalja.

A tudás hasznosítása olyan új szempontokat érvényesítő paradigmaváltás, amely maximalizálja a folyamatban levő és a jövőbeli kutatásból és innovációból és tudáskeresőkből származó értékeket, ideértve a hallgatólagos tudást is. A hallgatólagos tudás olyan tudás, amelyet nem lehet kodifikálni és dokumentációban, tudományos dokumentumokban, előadásokon, konferenciákon vagy más kommunikációs csatornákon keresztül információként továbbítani. Az ilyen tudás hatékonyabban adható át a közös társadalmi háttérrel rendelkező és fizikai közelségben

⁽⁸⁾ Az „állami kutatószervezet” kifejezés magában foglalja mind a szakosított technológiai kutatószervezeteket, mind pedig az olyan felsőoktatási intézményeket, amelyek közforrásokból és kvázi közforrásokból (pl. jótékonyági és nonprofit szervezetektől) származó jelentős pénzügyi támogatással folytatnak kutatási-fejlesztési és kutatási-képzési tevékenységeket.

⁽⁹⁾ Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, A kutatást és az innovációt hasznosító csatornák és eszközök: a tudás új, fenntartható megoldásokká alakításának ösztönzése, Kiadóhivatal, 2020.

lévő magánszemélyek között⁽¹⁰⁾. A tudás hasznosítása előnyökkel jár majd a politikai döntéshozatal számára, valamint mutatók és mérési eszközök kidolgozása révén a K+I nyomon követésének és értékelésének új módjaihoz vezet. Hatással lesz a K+I finanszírozására, és hozzáadott értéket teremt a tudomány és a kutatás, valamint azok eredményei tekintetében. A tudás hasznosítása megköveteli a K+I-ökoszisztéma szereplőinek, valamint a tudás és az innováció felhasználóinak/kedvezményezettjeinek a részvételét, különös hangsúlyt fektetve a tudásnak a társadalom javát szolgáló felhasználására és újrafelhasználására, valamint a különböző ágazatok közötti termékeny kölcsönhatásokra. Mint ilyen, tágabb fogalmat takar, mint a tudás terjesztése, amely csak a tudás és az eredmények ismertetés és hozzáférhetővé tételét foglalja magában. Végezetül a tudás hasznosításának hozzá kell járulnia az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak⁽¹¹⁾ eléréséhez és az európai zöld megállapodás végrehajtásához.

Úgy tekintik, hogy a „szellemi javak” körébe bármilyen K+I-tevékenység által létrehozott eredmények, szolgáltatások vagy termékek, mint például a szabadalmak, szerzői jogok, védjegyek, kiadványok, adatok, know-how, prototípusok, eljárások, gyakorlatok, technológiák, találmányok, szoftverek, vagy üzleti modellek beletartoznak. A szellemi tulajdon-jogok kezelésére és védelmére összpontosító szűkebb értelmezés kiterjesztésével az értékteremtési lehetőségek köre is kibővíthető. A K+I-tevékenységek révén létrehozott szellemi javak teljes értékének kiaknázása megköveteli, hogy a K+I-tevékenységeket végző szervezetek tag értelemben kezeljék a szellemi javakat, mind a jogi oldalamban részesülőket (pl. szabadalmak, szerzői jogok és védjegyek), mind pedig a hasznosítási tevékenységek során felhasználható egyéb szellemi javakat. Ehhez kezelési stratégiák kidolgozására, valamint az egyedi és a transzverzális készségek fejlesztésére van szükség a létrehozott szellemi javak teljes értékének kiaknázása érdekében. A tudás hasznosításához elengedhetetlen a szellemi javak eredményes kezelése.

- (17) A nyitottság mint elv támogatja az értékteremtést, és a szellemi javak kezelésére szolgáló eszközök használata az eredmények jobb felhasználásához vezethet, pozitívan járulhat hozzá az innovációhoz, és növelheti a tudományos eredmények általános hozzáadott értékét⁽¹²⁾. A szellemi tulajdonra vonatkozó szabályok tiszteletben tartása mellett, „a szükséges zártság mellett lehető legnagyobb mértékű nyitottság” elvét követve fontos felismerni, hogy mind a nyílt tudomány, mind a nyílt innováció – mely utóbbi alapfeltétele, hogy az innovációs folyamat megnyíljon valamennyi aktív szereplő előtt annak érdekében, hogy a tudás szabadabban áramolhasson, és azt új piacokat létrehozó termékeké és szolgáltatásokká lehessen átalakítani, ezáltal előmozdítva a vállalkozói kultúra megerősödését⁽¹³⁾ – a szellemi javak kezelésére szolgáló eszközöket használja és azokra támaszkodik. A kutatási eredmények társadalmi-gazdasági előnyök teremtése céljából történő észszerű felhasználása szintén növelni fogja a tudományos kutatás általános értékét és jelentőségét a társadalom számára.
- (18) A tudás hasznosítására irányuló sikeres kezdeményezéseknek szükséges elemei a vállalkozói gyakorlatok, folyamatok, kompetenciák és készségek, valamint azok a gyakorlatok, folyamatok, kompetenciák és készségek, amelyek megkönnyítik a polgárokkal, a civil társadalommal és a szakpolitikai döntéshozókkal való együttműködést. Ahhoz, hogy a tudás új értéké váljon – függetlenül attól, hogy inkrementális vagy diszruptív innovációkról, tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatalról vagy a polgárok jólétéről van-e szó –, a hasznosítási folyamat néhány vagy valamennyi szakaszában proaktív/vállalkozó szellemű és közös alkotási/ágazatközi szerepvállalási attitűdökre, gyakorlatokra vagy szemléletmódokra van szükség vállalkozói erőfeszítésekkel kombinálva. Az említett módon a hasznosítási folyamat ösztönözheti az oktatási rendszerek és a kutatói életpályák kiigazítását annak érdekében, hogy azok jobban biztosítsák azokat a készségeket, kompetenciákat és viselkedésformákat, amelyek nagyobb kreativitáshoz és társadalmi értékteremtéshez vezetnének. Ezért ahhoz, hogy a hasznosítás hatékony legyen, elengedhetetlen a vállalkozói megközelítések, valamint a diverzitás- és szerepvállalás-/együttműködés-orientált megközelítések kidolgozása és alkalmazása.
- (19) A vállalkozói folyamatok és módszerek kísérletezésen alapuló felfedezést, valamint olyan közösen létrehozott tevékenységeket jelentenek, amelyek átívelnek a szervezeti határokon, és számos kiegészítő kompetenciát foglalnak magukban. Ebben az összefüggésben a vállalkozói folyamatot a piachoz és a társadalomhoz kapcsolódó kihívások és lehetőségek kezelésére szolgáló felfedezésközpontú módszernek tekintik, amely kihívások és lehetőségek kezelése úgy valósul meg, hogy a szellemi javakat az érdekelt felek adott csoportja számára új és hasznos értékeké (innovációkká) alakítják át kísérleti fejlesztés és kiaknázás révén. Az ilyen folyamatokhoz és módszerekhez elengedhetetlenek azok a szociális és vállalkozói készségek és képességek, amelyek a társadalmi ismeretek kereskedelmi hasznosításon túli továbbgyűrűző hatásainak elősegítéséhez szükségesek. Az EKT-ből és az EOT stratégiai keretéből származó, nyílt hálózatkoordinációs módszereknek és eszközöknek a használata ösztönözi fogja a tudás hasznosítását és a kapcsolódó készségek fejlesztését.

⁽¹⁰⁾ Globális verseny a tehetségért: a magasan képzettek mobilitása című OECD-jelentés.

⁽¹¹⁾ Az ENSZ-közgyűlés 2015. szeptember 25-én elfogadott határozata, Világunk átalakítása: a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend (A/RES/70/1).

⁽¹²⁾ Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, Nyílt tudomány és szellemi tulajdon-jogok – Hogyan lehetne javítani a kapcsolatukat? A legkorszerűbb technológia és a kapcsolódó megfontolások: vezetői összefoglaló, Kiadóhivatal, 2022.

⁽¹³⁾ Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, Nyílt innováció, nyílt tudomány, nyitottság a világra: Európa jövőképe, Kiadóhivatal, 2016, 13. o.

- (20) A vezérelveknek ezért ki kell terjedniük a vállalkozói gyakorlatok, folyamatok és készségek fejlesztésére, felhasználására és kezelésére a társadalom valamennyi szintjén a tudás hasznosításában részt vevő magán- és közszférában. Az említett új hatály megköveteli a szakpolitikai döntéshozóktól, hogy szakpolitikai célkitűzéseiket ennek megfelelően igazítsák ki, és a tudás hasznosításához szükséges új megközelítéseket vezessenek be. Az említett vezérelvek célja segítséget nyújtani a tagállamok szakpolitikai döntéshozóinak az ilyen kötelezettségek teljesítésében.
- (21) Az ebben az ajánlásban foglalt vezérelveknek ezért a K+I-tevékenységekben részt vevő ökoszisztéma-szereplők valamennyi kategóriájára irányuló szakpolitikai kezdeményezésekre ki kell terjedniük, például a következő kategóriákra:
- tudományos körök, egyetemek és más felsőoktatási intézmények, kutatási, innovációs és technológiai szervezetek és egyéb állami kutatószervezetek, akadémiák és tudós társaságok, valamint kormányközi kezdeményezések és hálózatok, például az Eureka,
 - civil társadalmi szervezetek, beleértve a polgári és nem kormányzati szervezeteket,
 - magánbefektetők, valamint finanszírozási és befektetési szervezetek, beleértve az alapítványokat és karitatív szervezeteket,
 - magánszemélyek, például innovátorok, vállalkozók, kutatók, tudósok, tanárok és hallgatók,
 - ipar, beleértve a kis- és középvállalkozásokat (kkv-k), az induló innovatív vállalkozásokat (startupok), a hasznosító (spin-off) vállalkozásokat, a növekvő innovatív vállalkozásokat (scale-upok) és a szociális vállalkozásokat,
 - közvetítők, például tudás- és technológiatranszferrel foglalkozó szakemberek, üzleti inkubátorházak, tudományos parkok, uniós, nemzeti és regionális innovációs központok vagy klaszterek, szellemi tulajdonnal foglalkozó szakértők, tanácsadók és innovációtámogató szakemberek, tudományos kommunikációs és szakpolitikai szerepvállalással foglalkozó csoportok, szakpolitikai célra hasznosított tudással/tudományos tanácsadással foglalkozó szervezetek, polgári szerepvállalással foglalkozó szakemberek,
 - nemzeti, regionális és helyi hatóságok, valamint szakpolitikai döntéshozók,
 - magán kutatószervezetek, köz- és magánszolgáltatók, például kórházak, tömegközlekedési és energiaszolgáltatók,
 - kutatási infrastruktúrák, technológiai infrastruktúrák, valamint a K+I-tevékenységeket támogató egyéb létesítmények és hálózatok,
 - szabványosító testületek.
- (22) A vezérelveket úgy kell megfogalmazni, hogy azok a (21) preambulumbekzdésben említett kategóriák mindegyikére vagy többségére alkalmazhatók legyenek. A vezérelvek végrehajtását az egyes megcélzott szereplőkre kell igazítani a gyakorlati útmutatók – nevezetesen a szellemi tulajdon intelligens használatára vonatkozó gyakorlati útmutató és a kutatók számára a szabványosításra vonatkozóan kidolgozott gyakorlati kódex – révén. Szükség esetén az érdekelt felekkel közösen más releváns gyakorlati útmutatókat is ki lehet dolgozni.
- (23) A vezérelvek nem lehetnek kötelező erejűek. Alkalmazásuk során tiszteletben kell tartani a nemzetközi, uniós és a nemzeti jogot, és a vezérelveket figyelembe kell venni az arra irányuló erőfeszítések során, hogy az uniós jogi keret támogassa a tudás hasznosítását. A vezérelveket a lehető legszélesebb körű társadalmi felhasználás szándékának szem előtt tartásával kell alkalmazni, ideértve a fenntartható társadalomhoz való hozzájárulást is, összhangban a K+I területére irányuló külföldi beavatkozás elleni küzdelemre vonatkozó uniós iránymutatásokkal⁽¹⁴⁾. Lehetőség szerint és a körülményektől függően a hasznosítási tevékenységeknek figyelembe kell venniük a hagyományos nyereségösztonzók mellett a társadalom szükségleteit és a társadalom számára jelentkező előnyöket. Erre példa a társadalmi felelősség szemléletének megfelelő engedélyezés, amelynek keretében a szellemi javak hasznosítására irányuló engedélyezésnek biztosítania kell, hogy a végtermékek és -szolgáltatások árképzése ne veszélyeztesse a hozzáférhetőséget. A vezérelveknek a K+I-re irányuló beruházásoknak a tudástranszferen túlmutató értékének maximalizálására, valamint a K+I-ökoszisztéma valamennyi szereplőjének bevonására kell összpontosítaniuk.
- (24) A tudás hasznosítása összetett folyamat, amely jelentős erőforrásokat igényel annak biztosításához, hogy az Unióban kialakuljon a készségek és a méretezhető kapacitás szükséges köre, valamint hogy ezt fenn lehessen tartani. A tudás hasznosításához folytatni és fokozni kell a tudástranszferrel és -közvetítéssel foglalkozó szakemberek, valamint az érintett K+I szereplők között közvetítőként eljáró segítők fejlesztésére irányuló beruházásokat. Különösen fontos a kkv-ket arra ösztönözni, hogy erős nemzeti és regionális innovációs ökoszisztémák révén részt vegyenek e folyamatban. Emellett mérettől függetlenül ösztönözni kell az induló innovatív vállalkozások és a növekvő innovatív vállalkozások proaktivitását, az ipari partnereket pedig rá kell venni a kockázatvállalásra való nyitottságra,

⁽¹⁴⁾ Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, A külföldi beavatkozás elleni küzdelem a K+I területén: szolgálati munkadokumentum, Kiadóhivatal, 2022.

AZT AJÁNLJA:

hogy a tagállamok és az Európai Bizottság a tudás hasznosítását illetően a következő vezérelveket alkalmazzák:

1. A tudás hasznosítása a kutatási és innovációs szakpolitika területén

- a) Biztosítani kell, hogy olyan uniós, nemzeti és regionális támogatási struktúrák álljanak rendelkezésre, amelyek segítik a szervezeteket a tudás hasznosításáról szóló ezen ajánlás hatályának megismerésében, az ajánlás rájuk vonatkozó hatásainak felmérésében, adott esetben ezen ajánlás gyakorlatba ültetéséhez szükséges pénzügyi és nem pénzügyi erőforrások mobilizálásában, valamint az ajánlás végrehajtására és népszerűsítésére irányuló szükséges stratégiák és gyakorlatok kidolgozásában.
- b) Biztosítani kell, hogy a releváns szervezeti szinten értékteremtési politikák és gyakorlatok kerüljenek meghatározásra, végrehajtásra, megosztásra és közzétételre.
- c) Biztosítani kell, hogy a közfinanszírozású K+I-tevékenységek során szempont legyen a K+I-tevékenységek által generált szellemi javak lehető legszélesebb körű társadalmi felhasználása és hasznosítása, figyelembe véve ugyanakkor a szuverenitással kapcsolatos kérdéseket, továbbá bevonva az ökoszisztéma valamennyi szereplőjét.
- d) Meg kell erősíteni azokat a struktúrákat, folyamatokat és gyakorlatokat, amelyek szerepet kapnak a kutatási eredményeknek és a tudományos ismereteknek a közpolitikák megtervezését és végrehajtását, valamint a szabványok kidolgozását és felülvizsgálatát célzó felhasználásában.
- e) Támogatni kell az egyenlőséget, a sokféleséget és az inkluzivitást, és el kell kerülni a nemi elfogultságot a tudás hasznosításának célkitűzéseit, a tudás hasznosítását célzó tevékenységeket, és az ilyen tevékenységekben részt vevő személyeket illetően, például sokszínű kutatási csapatok és K+I-tartalom révén, amelyek tükrözik a különféle társadalmi csoportok perspektíváit, magatartását és szükségleteit.

2. Készségek és kapacitások

- a) Elő kell mozdítani a tudás hasznosítására irányuló műveletek támogatásához szükséges kompetenciák, készségek és kapacitások fejlesztését, mégpedig valamennyi érdekelt fél bevonásával – a hallgatóktól, a kutatóktól és a feltalálóktól kezdve egészen a vállalkozókig, a professzionális közvetítőkhöz, továbbá a tudás felhasználóitól egészen a szakpolitikai döntéshozókig.
- b) Biztosítani kell mobilitási rendszerek rendelkezésre állását a tudományos körök, az ipar és a közzféra között annak érdekében, hogy – akár egész életen át tartó tanulási folyamatként – uniós, nemzeti és regionális szinten egyaránt elő lehessen segíteni a készségfejlesztést, valamint a kompetenciák, a szemléletmódok és gyakorlatok termékeny kölcsönhatását a tudás hasznosításával foglalkozó szereplők körében.
- c) Biztosítani kell, hogy a szellemi javakat előállítók hallgatólagos tudását elismerjék a hasznosítási folyamat egyik elemeként. Fontos előmozdítani a részvételen alapuló együttműködéssel kapcsolatos megközelítéseket, amelyek lehetővé teszik a tehetségek, a készségek és a hallgatólagos tudás bevonását az innovációba és a hasznosításba.
- d) Bátorítani és segíteni kell a technológiai területeken túlmutató multidiszciplináris és interdiszciplináris együttműködések, amelyek olyan tudományágakat is magukban foglalnak, mint a társadalomtudományok, a bölcsészettudományok és a művészetek, valamint bátorítani és segíteni kell a közös alkotáson alapuló módszereket.

3. Az ösztönzők rendszere

- a) Ki kell dolgozni és be kell vezetni egy releváns és méltányos rendszert a K+I-ökoszisztéma valamennyi szereplőjének, különösen a kutatóknak, az innovátoroknak, a hallgatóknak, valamint az egyetemek és állami kutatószervezetek személyzetének arra irányuló ösztönzésére, hogy tanuljanak a tudás hasznosításáról, alkalmazzák és gyakorolják azt, valamint hogy tehetségeket vonzzanak magukhoz és tartsanak meg.
- b) Intézkedéseket kell biztosítani a vállalkozások, kiváltképp a kkv-k, a civil társadalom, a polgárok, a végfelhasználók és a közigazgatási szervek számára, hogy aktív partnerek legyenek az értéknövelő innovációk közös létrehozásában, ezáltal javítva a tudáshoz való hozzáférést és annak felhasználását, növelve a készségek elsajátítását és ösztönözve a közös kísérletezést.
- c) Bátorítani, támogatni és ösztönözni kell, hogy a tudáshasznosítást végző szervezetek olyan mérőszámokat gyűjtsenek, osszanak meg és használjanak, amelyek javítják a tudáshasznosítást végző szereplők tanulási folyamatait és teljesítményét az Unióban.

4. A szellemi javak kezelése

- a) Biztosítani kell, hogy a tudás hasznosításában részt vevő valamennyi szervezet meghatározzon, végrehajtszon, megosszon, népszerűsítsen és előmozdítson a szellemi javak kezelésére irányuló szakpolitikákat és gyakorlatokat.
- b) Fel kell hívni az egyetemeket, a kutatószervezeteket, a közigazgatási szerveket és a vállalkozások figyelmét a szellemi javak nemzetközi környezetben való kezelésének a fontosságára, figyelembe véve ugyanakkor a szuverenitással kapcsolatos kérdéseket.
- c) Biztosítani kell, hogy az Unióban közfinanszírozású K+I-tevékenységek keretében kifejlesztett szellemi javak kezelése és ellenőrzése során figyelembe vegyék és maximalizálják az Unió egésze számára a fenntarthatósághoz való hozzájárulást is magában foglaló társadalmi-gazdasági előnyöket.
- d) Fokozni kell a nyílt tudomány és a nyílt innováció szellemi javak kezelésére irányuló gyakorlataival és eszközeivel kapcsolatos tájékozottságot és azok alkalmazását az eredmények és adatok innovációs célú felhasználásának megkönnyítése érdekében.
- e) Annak érdekében, hogy valamennyi érintett számára maximalizálni lehessen az értékteremtést, hatékonyabbá kell tenni a szellemi javak kezelését, például az aktív portfólióépítés támogatása és a szellemi javak kínálatát és keresletét összekapcsoló platformok előmozdítása révén.

5. Relevancia a közfinanszírozási rendszerek tekintetében

- a) Meg kell vizsgálni, hogy miként lehet megerősíteni a tudás hasznosítására vonatkozó elvek alkalmazását a közfinanszírozású kutatásban.
- b) Meg kell vizsgálni az egyes finanszírozási rendszerek alkalmazását a kutatásfinanszírozás kiegészítése céljából annak biztosítása érdekében, hogy a kutatás korai szakaszában ösztönözzék a tudáshasznosítást, beleértve a közvetítőknél nyújtott támogatást is.

6. Társaktól való tanulás

- a) Elő kell mozdítani és támogatni kell a társaktól való tanulás nemzeti és transznacionális folyamatait és gyakorlatait a bevált gyakorlatok ⁽¹⁵⁾, esettanulmányok, példaképek és a levont tanulságok terjesztése és megosztásának ösztönzése, valamint a tudás hasznosítására vonatkozó közös előírások kidolgozása érdekében.
- b) El kell végezni a sikeres tudáshasznosítási szervezetek, ökoszisztémák és kezdeményezések összehasonlító teljesítményértékelését olyan közös koncepciók, modellek és ösztönzők kidolgozása és előmozdítása érdekében, amelyek iránymutatásul szolgálnak a tudás hasznosítása kezelésének és a tudáshasznosítási folyamatok értékeléséhez és megvalósításához. Fel kell használni továbbá az érintett szervezetek – például az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala, az Európai Szabadalmi Hivatal, az Enterprise Europe Network, az Európai Innovációs és Technológiai Intézet és azok tudományos és innovációs társulásai, valamint más nemzetközi, európai, nemzeti vagy regionális szervezetek – szakértelmét, hálózatait és tanulságait.
- c) Ösztönözni kell az egyetemeket és az állami kutatószervezeteket erőforrásaik, szakértelmük, adataik és infrastruktúrájuk tudományágakon, országokon és régiókon átívelő egyesítésére a társaktól való tanulási gyakorlatok száma növelésének előmozdítása érdekében.

7. Mérőszámok, nyomon követés és értékelés

- a) Elő kell mozdítani az olyan közösen jóváhagyott fogalm meghatározások, mérőszámok és mutatók elfogadására irányuló közös erőfeszítéseket, amelyek tükrözik a tudás hasznosítására szolgáló csatornák sokféleségét, hogy ezáltal segíteni lehessen az Unió tudáshasznosítási teljesítményének javítását, figyelembe véve a tagállamok és a tudáshasznosítási szereplők közötti kontextuális különbségeket és a különböző ágazatok sajátosságait.
- b) Biztosítani kell, hogy a tudás hasznosítására irányuló műveletek felméréséhez és értékeléséhez végzett nyomonkövetési és az értékelési gyakorlatok összhangban legyenek az EKT szélesebb körű nyomonkövetési keretével, és minimálisra kell csökkenteni a tagállamokra és az érdekelt felekre nehezedő adminisztratív terheket, ugyanakkor szinergiákat kell kialakítani az EKT más releváns szakpolitikai intézkedéseivel.

⁽¹⁵⁾ Az Európai Bizottság tudáshasznosítási platformján elérhető a bevált gyakorlatok példáinak tára, amelybe folyamatosan lehet a bevált gyakorlatok új példáit feltölteni.

A 2008/416/EK ajánlás helyébe ez az ajánlás lép.

Kelt Brüsszelben, 2022. december 2-án.

a Tanács részéről
az elnök
J. SÍKELA
